

Atvinnuveganefnd Alþingis
Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 19. apríl 2012

Efni: Umsögn um lagafrumvarp um stjórn fiskveiða og lagafrumvarp um veiðigjald, mál 657 og 658. Starfsgreinasamband Íslands (SGS) telur að framlögð frumvörp ríkisstjórnar um stjórn fiskveiða og veiðigjald sé mikilvægt skref í þeirri viðleitni að eyða óvissu sem ríkt hefur á undanförunum árum um framtíð og rekstur fiskvinnslu og útgerðar á Íslandi. Starfsgreinasamband Íslands mun eingöngu senda eina sameiginlega umsögn um frumvörpin tvö.

Markmið frumvarpanna samræmast stefnu SGS í sjávarútvegsmálum, en sambandið hefur alla tíð lagt mikla áherslu á samfélagslega ábyrgð sjávarútvegsfyrirtækja, atvinnufrelsi, sjálfbæra nýtingu fiskistofna, atvinnu- og byggðamál, og að þjóðin fái eðlilegt endurgjald af sameiginlegri eign þjóðarinnar.

Starfsgreinasamband Íslands eru heildarsamtök um 50 þúsund launamanna og er ljóst að skiptar skoðanir eru um frumvörpin og hugsanleg áhrif þeirra á fiskvinnslufólk og byggðir landsins. Engu að síður er það mat SGS að frumvörpin geti verið grunnur að ákveðinni sátt í samfélaginu um deilur sem hafa varað lengi. Í frumvarpinu er tekinn af allur vafi um eignarhald á auðlindinni, en nytjastofnarnir í hafinu kringum Ísland eru skilgreindir sem sameiginleg og ævarandi eign þjóðarinnar. Sjávarútvegsfyrirtækjum er á móti tryggður afnotaréttur af auðlindinni með nýtingarleyfum til langs tíma gegn gjaldi. Þá er það jákvætt að reynt sé að sporna við of mikilli samþjöppun í greininni sem getur haft alvarlegar félagslegar afleiðingar og byggðarröskun í för með sér.

Vissulega eru frumvörpin ákveðin málamiðlun til að sætta ólík sjónarmið hagsmunaaðila, en eiga að geta skapað stöðugleika og festu í greininni. Þrátt fyrir það er ýmislegt í þessum tveimur frumvörpum sem þarfnast endurskoðunar og lagfæringa til að koma í veg fyrir að frumvörpin hafi neikvæð áhrif á fiskvinnslu í landinu.

Í upphafi vill SGS taka það fram að sambandið getur í stórum dráttum tekið undir tillögur Alþýðusambands Íslands til úrbóta á frumvörpunum. SGS vill þó beina sjónum að nokkrum atriðum sem snúa sérstaklega að fiskvinnslufólki og búsetuskilyrðum í landinu.

Starfsgreinasamband Íslands vill benda á eftirfarandi atriði:

- Það er ámælisvert að stjórnvöld hafi ekki framkvæmt ítarlega rannsókn á hagrænum og félagslegum afleiðingum þeirra breytinga sem frumvörpin munu hafa í för með sér á sjávarbyggðir, sjávarútveg, starfsöryggi og kjör launafólks í greininni. SGS krefst þess að slík rannsókn fari fram án tafar.

- Mikilvægt er við innleiðingu á breyttu fiskveiðistjórnunarkerfi og veiðigjaldi að menn fari varlega af stað í upphafi til þess að kollvarpa ekki greininni. Það er nauðsynlegt að innleiða breytingarnar með varfærum hætti svo hægt verði að fylgjast betur með og meta áhrif breytinganna á byggðir landsins, launafólk og rekstur sjávarútvegsfyrirtækja áður en framhaldið verður ákveðið. Taka verður sérstakt tillit til sjávarbyggða sem byggja allt sitt á veiðum og vinnslu þegar áhrif breytinganna verða metin.
- Sú aðferðafræði sem lagt er upp með varðandi veiðigjald er að mati SGS góð, en samt má benda á að núverandi tillaga um árgreiðslu tekur ekki nægjanlegt tillit til misjafnar stöðu sjávarútvegsfyrirtækja. Sum fyrirtæki eru mjög skuldsett eftir kaup á kvóta, á meðan önnur fyrirtæki hafa lítið sem ekkert fjárfest í tækjum og búnaði á síðustu árum. SGS hvetur stjórnvöld til að stilla skattheimtu þannig að hún hamli ekki fjárfestingu og endurnýjun í greininni. Með því að fara varúðarleið í upphafi og hafa sérstaka veiðigjaldið lægra en gert er ráð fyrir í frumvarpinu er tekið tillit til mismunandi stöðu fyrirtækja og þeim gefinn kostur á að aðlaga sig að breyttu umhverfi.
- Nauðsynlegt er að gera ráð fyrir því við útreikning á sérstöku veiðigjaldi að virðisauki í fiskvinnslu er ekki bara tilkominn vegna hagstæðs gengis íslensku krónunnar og hagstæðs hráefnisverðs. Stór hluti virðisaukans í fiskvinnslu er tilkominn vegna öflugr starfsfólks, tækninýjunga, vöruþróunar, aukinnar framleiðni og bættrar nýtingar á hráefninu.
- Æskilegt er að setja auknar kröfur á þá sem starfa í sjávarútvegi og nýta auðlindina varðandi meðferð á afla til að tryggja gæði þess hráefnis sem vinnslur fá til sín. Fiskvinnslufólk leggur mikla áherslu á að hráefni til vinnslu sé gott. Því miður vantar oft að útgerðin skili góðu hráefni í land, þannig hafa ýmsir bent á að þekkingu á meðferð afla geti verið ábótavant. Nauðsynlegt er að beitt verði svipuðum viðurlögum vegna lélegrar meðferðar á afla og beitt er þegar um brottkast er að ræða.
- Fiskvinnsla og útgerð eru án efa mikilvægustu atvinnugreinar margra byggðarlaga og má að vissu leyti líta á breytingarnar á fiskveiðistjórnunarkerfinu og veiðigjald sem auknar álögur á sjávarbyggðir landsins. Í ljósi þess þarf að tryggja að landsbyggðin fái ráðstafað hluta af tekjunum til að styrkja byggðirnar og þannig vinna gegn þeirri byggðaröskun sem frumvarpið getur haft í för með sér. Þannig telur SGS æskilegt að stærra hlutfalli af þeim tekjum sem veiðiheimildir gefa af sér verði úthlutað beint til sveitarfélaga og landshlutasamtaka.
- Í dag eru ekki í gildi kjarasamningar fyrir allt starfsfólk í sjávarútvegi og SGS telur mikilvægt að einungis útgerðarfyrirtæki sem eru með gilda kjarasamninga fái úthlutað nýtingarleyfi.
- Nauðsynlegt er að tryggja með óyggjandi hætti að afli sem fluttur er óunninn á erlenda markaði skuli reiknaður með álagi, til að tryggja framboð hráefnis fyrir vinnslu innanlands og þar með starfsöryggi físvinnslufólks. Grein 28. í frumvarpinu veitir ráðherra vissulega heimild til að leggja slíkt álag á, en SGS vill að ákvæðið bindi þetta álag í lögin.
- Aðgerðum til að tryggja nýliðun í greininni er að mati SGS ábótavant. Ársleiga á aflamarki gerir mönnum erfitt fyrir að fara í nauðsynlegar fjárfestingar, þar sem óvissa er um aflamark að ári liðnu.
- Gert er ráð fyrir að 20% af tekjum aflað vegna leigu á aflaheimildum úr flokki 2 verði ráðstafað í markaðs- og þróunarsjóð fyrir sjávarútveginn. Tryggja þarf að sjávarútvegsfyrirtækin hafi greiðan aðgang að þessum fjármunum til að byggja upp rannsóknir og stuðla að þróun í greininni. Öflugar rannsóknir í góðri samvinnu atvinnulífsins og menntastofnanna geta skilað sér í sterkari sjávarútvegi og fjölbreyttari störfum, menntun og mannlífi í sjávarbyggðum Íslands. Þá vill SGS kanna möguleika á að verðlauna þau fyrirtæki sem stunda rannsóknir og þróunarstarf með skattaúviljunum.

- Í gegnum tíðina hafa margir einstaklingar selt sig út úr greininni og innleyst stóran hagnað á kostnað þjóðarinnar. SGS telur að það verði að tryggja það með afgerandi hætti í lögum að hagnaður af sölu aflaheimilda verði skattlagður

Um SGS

Starfsgreinasamband Íslands (SGS) er landssamband almenns og sérhæfðs verkafólks. SGS er stærsta landssamband innan ASÍ, en 19 verkalýðsfélög eiga aðild að sambandinu með um 50 þúsund félagsmenn. Um 5.500 félagsmenn í aðildarfélögum sambandsins starfa í fiskvinnslu og vinna um 4.000 ársverk.

Aðildarfélög SGS eru þessi:

Efling-stéttarfélag, Vlf. Akraness, Stéttarfélag Vesturlands, Vlf. Snæfellinga, Vlf. Vestfirðinga, VI og sjómf Bolungarvíkur, Stéttarfélagið Samstaða, Aldan stéttarfélag, Eining-löjla, Framsýn stéttarfélag, Vlf. Þórshafnar, Afl-Starfsgreinafélag, Vlf. Suðurlands, Bárán stéttarfélag, Drífandi stéttarfélag, Vfl. Grindavíkur, VI og sjómf Keflavíkur og nágrennis (VSFK), VI og sjómf. Sandgerðis og Vlf. Hlíf.

F.h. Starfsgreinasambands Íslands

Kristján Bragason, framkvæmdastjóri (sign)